

מסורת הש"ס

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

ל.

עין משפט
נר מצוה

א ו מיי פ"ח מהל' לולב
הלכה א טו"ש"ע א"ח
ז ב מיי פ"ח מהל' ספיק' א'
א ספיקו מנחת הלכה ז
ג ב טו"ש"ע א"ח ספיקו
מרטמ' ספיק' א'
כהג"ה:

לעזי רש"י
מרי"ש (מיידי"ש)
מוכרי סודיק, רובלים.

רבינו חננאל

ובשאר הימים נמי לפני
יאו"ש (ל) דהא אינו שלכס,
לאחר יאו"ש משום דהוה
ליה מצוה הבאה בכבירה,
שנאמר כי אני ה' אוהב
וגו'. אתמר נמי אמר
ר' אסי, יבש פסול לפי
שינוי הדר, גזול פסול
משום דהוה ליה מצוה
הבאה בכבירה. ור' יצחק
פליג ואמר, הני מילי
ביום טוב ראשון, אבל
משני ואליל, מתוך שיוצא
בליל שאל יוצא נמי
בגזול אחר יאו"ש. מיתבי
על ר' יצחק ממתני דקתני
לולב הגזול והיבש פסול,
ודייקתן מניה גזול פסול,
הא שאלו כשר, ושאלו
שאלו לא משכחת ביום
טוב וראשון דהא בהדיא
תבין לכס למעוטי אפי'
השאלו, אלא משני ואליל
השאלו הכי, ואפילו הכי
גזול פסול. ומשני רב
אשי מתני' לעולם ביום
ראשון ואי צטריך ס"א
שאלו דאי לאו דידיה,
אלא גם גזול אימא סתם
גזילה דייאוש בעלים היא,
וקנייה בייאוש ודידיה הוא,
קמ"ל דלא. כדאמר ר'
חייה לאונבר, פ"י כגון
כ) בית של נישא הממונה
בצרכיו, וכיוצא בנשיא
אנשים חשוכין, הממונין
בצרכיהן נקראין [אונברין].
אמר להו כי וביתו אסא,
ליזו אינהו אסא, כי הכי
דליהו יאו"ש ביהוה דגריים
ושינוי רשות בדייכו,
דגריים גזוליני ניהו.

שנאמר והכנסם גזול וגו'. לאשכחן קרא לאוסר להביא מנחה בעצירה:
מה פסח אין לו הקנה. לאחר זמן להקריבו שהרי מוס קצוע עולמיית
הוא: אף גזול ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו בציאות
דשמעינן ליה למריה דמיאש וואמר ווי ליה לחסרון כיס ואע"ג דלענין

משום דהוה ליה מצוה הבאה בכבירה
שנאמר והבאתם גזול ואת הפסח ואת
החולה גזול דומיא דפסח מה פסח לית ליה
תקנתא אף גזול לית ליה תקנתא לא שנא
לפני יאו"ש ולא שנא לאחר יאו"ש בשלמא
לפני יאו"ש אדם כי יקריב מכם אמר רחמנא
ולאו דידיה הוא אלא לאחר יאו"ש הא קנייה
ביאוש אלא לאו משום דהוה ליה מצוה הבאה
בעבירה וא"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי
מאי דכתיב כי אני ה' אוהב משפט בשונא
גזל בעולה משל למלך בשר ודם שהיה עובר
על בית המכס אמר לעבדיו תנו מכם
למוכסים אמרו לו והלא כל המכס כולו שלך
הוא אמר להם ממיני ילמדו כל עוברי דרכים
ולא יבריהו עצמן מן המכס אף הקב"ה אמר
אני ה' שונא גזל בעולה ממיני ילמדו בני
יבריהו עצמן מן הגזול אתמר נמי אמר רבי
אמי יבש פסול מפני שאין הדר גזול פסול
משום דהוה ליה מצוה הבאה בכבירה
ופליגא דר' יצחק דא"ר יצחק בר נחמני אמר
שמואל לא שנו אלא ביום טוב ראשון אבל
ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאלו יוצא נמי
גזול מתיב רב נחמן בר יצחק לולב הגזול
והיבש פסול הא שאלו כשר אימת אילימא
בי"ט ראשון הא כתיב לכם משלכם והאי
לאו דידיה הוא אלא ביום טוב וקתני גזול פסול (רבא אמר) לעולם
גזול אימא סתם גזילה יאו"ש בעלים הוא וכדידיה דמי קא משמע לן אמר
להו רב הונא להנהו אוונבר כי זבניתו אסא מעכו"ם לא תגזו אתון אלא
לגזוהו אינהו ויהבו לכו מאי טעמא סתם עוברי כוכבים גזוליני ארעתא ניהו
וקרקע

מקני אמרינן צבא קמא (פסח) דקני
ליה בציאות והוי דידיה אפי"ה אקרובי
למזבח לא: שונא גזל בעולה. בעולות
שאתם מביאין לי אני שונא את הגזול
שאתם גוזלים אותם ואע"פ שהכל
שלי ואף מתחלה שלי היתה: אסמר
נמי. דטעמא דמתני' בגזול ציי"ט
שני משום מנחה הצאה בעצירה: לא
שנו. דגזול פסול: מוקד שיואל בציאות
דלא ציי"ט שני לא כתיב לכס למעוטי:
לעולם ציי"ט ראשון. ולא תידוק
כדדייק' הא שאלו כשר דשאלו דשאלו
פסול ומתני' לא מביעיא שאלו קאמר:
אימא סתם גזילה. מיד ואע"ג דלא
שמעינן דלייאש: יאו"ש בעלים הוא.
שהיי בפניו הוא גזולו מידו ואין כח
להזיל: קמ"ל. דעד דשמעינן דלייאש
לא קני ליה דמימר אמר השתא הוא
דמקדף מיהו למחר תפסינא ליה
דנינא: אוונברי. תגרי כל דכר
להשתכר צו כגון כלים קטנים מחטין
ומסריקות ולונצין וקורין מרלי"ש:
כי זבניתו אסא מנכריים. כשתקו
הדם מן הנכרים לאגוד צהן להושענא:
ליגזו אינהו. הם יחמכוהו מן
המחזרי ויתנוהו לכס: מאי טעמא
סתם עכו"ם גזלי ארעשא מישראל
ניהו. ושמה אותו קרקע מישראל הוא:
וקרקע

תורה אור השלם

- 1. ואמרם והפחיתם אהוה
אמר יי צבאות ויהבאתם
גזול ואת הפסח ואת
החולה ויהבאתם את
המקדח הארצה אותה
מקדכם אמר יי
מלאכי א יי
2. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי
יקריב מכם קרבן ליי מן
הבהמה מן הקרבן ומן
הצאן תקריבו את
קרבנם:
3. כי אני ה' אוהב ממשתי
שנא גזל בעולה וקתני
פיקלם באמת וברית
עולם אקדח להם:
ישיעוהו ס א ח

הגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא קנייה
ביאו"ש וקרינא ציה מכם
משלכם וכו' (ב) ב"ד
הא דשמעינן ליה לנלא
כ"ל ומיתא לעיל ממק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה משום כ"ר
וא"ת לקמן דפליגינן לולב
של אשירה. וכו' אינו
קושא כי"כ ד"ל דלרין
לימן טעם לשמואל דלא
ס"ל למנחה הצאה בעצירה
ועי"פ ציי"ט צ"י דרכין
דמי"מ אשירה פסול משום
כמותו וכו' ועי"פא פ"י
להקשות דלמה לי קנה
מן הבקר להזיל הצאה
תיפוק ליה משום מנחה
הצאה בעצירה:

א) הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא בעי לכס רק טעמא
משום מנחה הצאה בעצירה
ואולי דלמיה ט"מ נפל כפאן
וע"פ
ב) נראה דל"ל פ"י כגון
הממנה צבית הנשאל מצרכיו
ויכולא בשאל וכו'.

משום דהוה ליה מצוה הבאה בכבירה. והדמינא לקמן פ' לולב
ועבדה (ד' מג.) לכס משלכם להזיל את השאלו ואת
הגזול משום שאלו אינטיירא דבלאו לכס נפקא לן גזול משום מנחה
הצאה בעצירה דאע"ג דקרא גזי קרצן כתיב הוא הדין ככל מנחה
דהו"דאוריית' כדמוכח בריש הגזול קמא

(צ"ק ד' נד.) גבי הרי שגול סאה של
חיטין וטחנה ואפשה והפריש ממנה
חלה דאין זה מצדך אלא ותיב ר' וא"ת
לקמן (ד' נה:) דפסלינן לולב של
אשרה ושל עיר הנדחת משום דמיכתת
שיעוריה תיפוק ליה משום מנחה
הצאה בעצירה ותו אמאי שרינן דלאו
אשרה דמשה וי"ל דלא דמי לגזול
דמחמת עצירת הגזול צאה המנחה
שיולא צו אכל הני אטו מחמת עצירה
שנעשית צו מי נפיק ציה ומיהו יש
ספרים דגרסי' לקמן (ד' נה.) אמתיני
דאתרוג של אשרה מ"ט משום דהוה
ליה מנחה הצאה בעצירה וגריסא
משוכשת היא אלא טעמא משום
דמיכתת שיעוריה דאתרוג נמי בעי
שיעור כגזוז או כצילה דאף על גב
דאתרוג לקמן (ד' נה:) טעמא משום
דלא גמר פירא מכל מקום צעינן
דמינכר לקיחתה דמהאי טעמא
פסלינן לקמן (ד' נה.) פלפלין ומיהו
תימה דפקר כל שעה (פסחים ד' נה:)
דתיב אן יוצא ידי מזה בטובל ודריש
שמואל לא שנו אלא ביום טוב ראשון אבל
ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאלו יוצא נמי
גזול מתיב רב נחמן בר יצחק לולב הגזול
והיבש פסול הא שאלו כשר אימת אילימא
בי"ט ראשון הא כתיב לכם משלכם והאי
לאו דידיה הוא אלא ביום טוב וקתני גזול פסול (רבא אמר) לעולם
גזול אימא סתם גזילה יאו"ש בעלים הוא וכדידיה דמי קא משמע לן אמר
להו רב הונא להנהו אוונבר כי זבניתו אסא מעכו"ם לא תגזו אתון אלא
לגזוהו אינהו ויהבו לכו מאי טעמא סתם עוברי כוכבים גזוליני ארעתא ניהו
וקרקע

ב"י יקריב מכם אמר רחמנא ואלאו
דידיה הוא. תימה דמכרובה
(צ"ק ד' סו:) ממעט גזול מדכתיב
קרצו והכל מנעט ליה מדכתיב מנכ
ואע"ג דאיכא דמוקי לה התם בגזול
קרצן דחצירה מ"מ קשה למאן דלא
מוקי ליה הכי ועוד קשה דהתם משמע
דלפני יאו"ש לא קרין קרא דדריש
קרצו ולא הגזול וקאמר ה"ד אילימא
לפני יאו"ש למה לי קרא ועוד קשה
דקרא מייית הכא ומקרינכס דסיפא דקרא קא דריש כמו שמפ"ת גבי לא תחתן דסוף האומר בקדושין (ד' סח:) לא משמע כן כלל וי"ל דהא
דקאמר מכרובה לפני יאו"ש למה לי קרא משום דלפני יאו"ש אין יכול להקדיש והרי הוא חולין כדאמרין גזול ולא נמיאשו הצעלים שניהם
אינם יכולים להקדיש דאיש כי יקדיש את ציתו אמר רחמנא מה ציתו (ברשותו דלא"י) מכרובה (צ"ק ד' סח:) ואפילו תאן דפליג לא פליג אלא
בצעלים אכל בגזול גופיה מודה דאין יכול להקדיש והא דמייית הכא קרא דמכס אע"ג דמצינו נפקא אורחא דגמרא דכתיב לפני יאו"ש מנכ
משום דאין לא כתיב ציתו הוה מוקמינן מנכ להך דרשה אכל השתא דמייני הני קראי אייתר ליה מנכ להזיל את המומר ולכנס חלקמי
ודכוותה אשכחן פרק אחד דיני ממונות (פסחין ד' נד:) דרש"י נגעיס ציוס מדכתיב וציוס הראות צו וצפ"ק דמועד קטן (ד' טו.)
מוקי לה לתמן דיש יוס שאתה רואה ויש יוס שאין אתה רואה וציוס נפקא לן מדכתיב כנגע נראה לי ולא לאורי וכן בשליה פרק שני דמגילה
(ד' כ.) דלא מנהיין אלא ציוס דכתיב ציוס השמיני וצפרק ר"ח דמילה (שם ד' קנב.) מוקי ליה ציוס אפילו בשבת ולילה ממעט מדכתיב
צן שמונת ימים ועוד איכא דכוותיהו צדוכתי טובאש: ה' קנייה ביאו"ש. וקרינא ציה (ה) לכס משלכם משמע דקסבר ר' יוחנן יאו"ש כדי
קנה וקשה דמכרובה (צ"ק ד' סח:) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארבעה וחמשה חוביה צין לפני יאו"ש צין לאחר יאו"ש ואי יאו"ש קני אמאי חייב
שלו הוא טובא שלו הוא מוכר כדי האי גוונא דייק התם לעיל (ד' נה:) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניים ושביד רב אמר להא שמעתא
ועוד דבהגזול בתרא (שם ד' קטו.) שמעינן דהדיא לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יאו"ש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא
הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאו"ש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ביאו"ש ושינוי השם כדאמרין במכרובה (שם ד' טו.) הגבז והגזלן
הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאו"ש לא קני משום דהא איכא יאו"ש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש וא"כ מאי פריך התם
אצ"י לרבא דאמר יאו"ש קני מדכתיב קרצו ולא הגזול ואמאי דתיק לשנויי דגזול קרצן דחצירה הא ממנה נפשך התם קני דאיכא יאו"ש ושינוי
השם ומ"מ מייפסיל להקדשה משום מנחה הצאה בעצירה כדאמרין הכא וכמו כן קשה בסוף ההיא שמעתתא דדייק רבא דיאוש כדי לא קני
מדכתיב קרצו ולא הגזול ועולא נפקא ליה התם מגזול דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאם איתא דיאוש כדי קני הוי שלו קודם
הקדש ותו לא חשיב מנחה הצאה בעצירה וכן מוכח לקמן בשמעתין גבי (גברי) וליקנינהו צעינו השם שמעט דאי קנו ליה מנזו נפקי ציה
ולא חשיב מנחה הצאה בעצירה אכל אי יאו"ש לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דאיכא יאו"ש ושינוי השם השתא אז חשיב מנחה
הצאה בעצירה וזכולה שמעתינן דלא חשיב מנחה הצאה בעצירה היכא דקני ליה מצינן דקני קודם באגודה אפילו למאן דלא בעי
אגד הא קני ליה קודם י"ט דכתיב לא חל חיוצ מנחה ואי נמי אפילו ציי"ט דלא דמי למקדיש דחל קניין והקדש צידה והא דשמעינן ליה
(ט) לעיל לעולא בהגזול בתרא (שם ד' קה.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן בעירות של גבז ושל גזלן אי סתם גניבה יאו"ש בעלים או סתם גולה
קאמר דקאמר עולא מחלוקת בסתם אכל צידוע דברי הכל קני התם איכא יאו"ש ושינוי השם כדאמרין בההיא שמעתא דמכרובה (שם ד' טו:)
דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצרוח והא דמשמע בריש הגזול קמא (שם ד' נד.) בההיא דגזול סאה דאף על גב דשינוי קונה
חשיב מנחה הצאה בעצירה אף על פי שקנאו צעינו מעשה קודם שצד ליה חיוצ חלה התם דיחויא בעלמא הוא אי נמי שאני צרכה
דאיכא נמי הוכחה לשם שמים ולפי שיטה זו לרין ליישז סוגיא דהיזקין (גיטין ד' נה:) דאמר עולא דבר תורה צין ורועה צין לא נודעה
אינה מכפרת וסוגיא דהגזול בתרא וסוגיא דמכרובה ור"ת מפרש צענין אחר משום קשה דעולא אדעולא והרבה דארכתי במכרובה
וצפרק הניזקין (שם ד' נה:) מתוך שיוצא בשאלו יוצא בגזול. הכא דווקא שהוא מדרבנן לא חייש אמנחה הצאה בעצירה:

וקרקע